STICUSA
KNIPSELKRANT 98

AMIGOE MAANDAG 7 OKTOBER 1985

Ter gelegenheid 25-jarig bestaan

Jubileum-concert Orfeon Crescendo

Vrijdag- en Zaterdagavond jl. was het feest geblazen. Muziekfeest, wel te verstaan ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het koor Orfeon Crescendo o.l.v. Frank Davelaar, dat in Centro Pro Arte met 2 concerten dit heuglijke feit vierde.

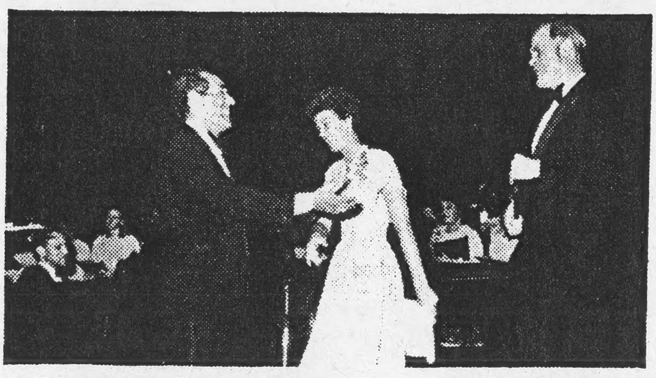
Vrijdag was het de beurt van de pianisten Harold Martina en Robert Rojer, die een programma van werken voor 2 piano's presenteerden, dat er zijn mocht. Als openingsnummer fungeerde de Wanderer- Fantasie van Schubert, in een bewerking van Franz Liszt. Het pleit voor Liszt dat hij deze Fantasie in zo oorspronkelijke staat heeft gehouden, zonder de Liszt- achtige fiorituren, hoewel op enkele plaatsen de hand van de laatste duidelijk merkbaar was. Daarna — in de bewerking voor 2 piano's van Ravel zelf — diens "apotheose van de Weense wals" La Valse, met de Bolero, een van Ravels populairste stukken. De oprijzende flarden van de wals met de angstig beklemmende visioenen wisten Harold Martina en Robert Rojer op de 2 vleugels treffend uit te beelden.

Na de pauze Rachmaninoff's suite op. 17. De op 2 piano's zo moeilijk te realiseren synchroniteit in de Wals (2e deel) verdient vanwege de relatief korte repetitietijd mijn bewondering. Drie composities van Robert Rojer i Kelki Hel, Dalakochi en Barbulète vormden een joyeus einde van een pittig programma voor twee piano's. Veel keuze in geschikte vleugels heeft Centro Pro Arte uiteraard niet. De nare, kale klank van de Baldwin moest het afleggen tegen de veel grotere en sonore Bechstein, zodat de subtielere gedeelten van de diverse werken niet geheel tot hun recht kwamen. Het succes voor de 2 solisten was daarom niet minder verdiend.

De zaterdagavond daarop was het de beurt aan het jubilerende Orfeon Crescendo koor. Een zwaar programma, dat opende met de Kantate 140 "Wachet auf" van J.S. Bach m.m.v. Erik Gorsira viool en Frances Colon, hobo, die de obligaat solo partijen verzorgden. Wat mij betreft mag ook genoemd worden Henry Sweers, die een fraaie cello continuo partij verzorgde in de Bas-aria. Dat de dirigent zich af en toe omdraait om een tenor solo weg te geven, gebeurt naar mijn weten alleen op Curaçao! De ware feest- stemming werd vervolgens uitstekend weergegeven in een Coronation Anthem van Händel, voor 5-stemmig koor geschreven. Het is korter dan de overige drie andere Kronings-Anthems, doch met prachtige koren van imiterende en concerterende stijl, mijns inziens het beste stuk vóór de pauze. Het hiernavolgende Te Deum van Haydn leek mij voor zowel koor als orkest, iets te hoog gegrepen.

Na de pauze een heel ander chapiter, dat van de opera. Openingskoren, slotkoren en aria's uit opera's van Verdi, Mozart, Gounod met kennelijk plezier door koor en solisten vertolkt, gelijk met de omvallende stoel, de rinkelende gulden en de piep van een te vroeg ingezette sopraan. Als intermezzo twee luchtige werken van S. Keli en R. Simon, met ritmische precisie en musiceer vreugde uitgevoerd. Tot slot de Finale uit "Faust" van Gounod, overtuigend en bezielend vertolkt door Sue Williamson (sopraan), Frank Davelaar (tenor) en Nic Möller (basbariton).

Natuurlijk is Centro Pro Arte een geeigende plaats voor zo'n uitvoering, waar het feestelijk versierde podium, verzorgd door Inner wheel Curaçao, het zijne toe bijdroeg. Maar wat mij betreft prefereer ik de accoustiek van de Brievengat kerk. Hoewel het koor een verheugend aantal tenoren en bassen bezit, ging het geluid voor een deel de coulissen in. Het orkest kwam wat opdringerig over en de koorklank klonk minder homogeen dan in een daarvoor geschiktere zaal. Graag noem ik de solisten, die een groot deel van het welslagen voor deze avond voor hun rekening hebben genomen. Sue Williamson- sopraan, Barbera Newton- sopraan, Margarita da Silva alt, Nic Möller- bariton, Frank Davelaar-tenor. Masha pabien, Frank, en nog vele jaren met jouw koor!

LANDHEER

De finale uit Faust werd op overtuigende wijze vertolkt door Frank Davelaar, Sue Williamson en Nic Möller.

Overzichtstentoonstelling Jose Maria Capricorne

Ontwapenend als een kind, diepzinnig als een filosoof

Het is de eerste keer dat Jose Maria Capricorne exposeert in het Curaçaosch Museum, en wat hangt zijn werk daar mooi! Ik heb genoten van deze expositie, en ik vermoed velen met mij.

Het betreft hier een overzichts- tentoonstelling; werk van 1964 tot heden hangt hier bijeen en geeft de bezoeker een beeld van waarom aan deze kunstenaar op 14 mei jl. de Cola Debrotprijs werd uitgereikt. Bij de opening van deze tentoonstelling was er een enorm grote belangstelling; ook waren er (net als bij het concert van Orfeon Crescendo) weer vele hoogwaardigheids- bekleders en gezagsdragers aanwezig, die met hun presentie onderstrepen dat "de mens niet leeft van brood alleen..."

Kunstbroeder-in- litteras Frank Martinus Arion verrichtte de opening van deze tentoonstelling. Ook hij is een groot bewonderaar van Capricornes werk. Hij wees — mijns inziens terecht — op het internationale karakter van deze kunstenaar; Capricorne, hoewel kind van de eigen cultuur, overstijgt deze zonder meer. Het kijken met 'dubbelgezichten' maakt duidelijk dat Capricorne van meer kanten/op meer manieren het leven wil 'vangen'. Dat laat hij — aldus Frank Martinus Arion — ook duidelijk merken, als het eigen verdriet de inspiratiebron is tot nieuwe schilderijen. Capricorne verliest zich dan niet in dat verdriet, maar bezweert het; zijn schilderijen worden dan een transponeren van de eigen droevige ervaringen tot een hoger leven. Met voorbeelden — hij hoefde maar naar de museum te wijzen — onderstreepte Arion zijn woorden.

De kunstenaar zelf gaat ervan uit (men leest dat in de begeleidende folder) dat zijn schilderijen hun eigen taal spreken en dat ieder die taal voor zichzelf zal weten te interpreteren. Die mededeling berust echter op onwaarheid; van de 84 geëxposeerde werken hebben er 81 een titel, waardoor een interpretatie op zijn minst 'geleid' wordt.

Na de officiële opening sprongen — helaas niet voor alle aanwezigen zichtbaar — drie figuren van de schilderijen van Capricorne af; het leek of de op doek verbeelde werkelijkheid tot leven geroepen was. Met voordracht en muzikale begeleiding maakten deze drie harlekijn- en pierrot-achtige figuren hun ervaring/beleving van de schilderijen van Capricorne zichtbaar. Dat was voorwaar een zeer goede gedachte van Shirley van Heyningen, Laura Quast en Guus de Sain. Enkele gedichten van Carel de Haseth (die destijds geïnspireerd werd hiertoe door een serie tekeningen van Capricorne) leenden zich uitstekend bij deze vorm van expressie.

Het werk van Capricorne hing 'gelijst' in het museum. Ik had het destijds al kunnen bekijken, maar toen kwam het min of meer uit 'de opslag'. Ook nu had ik weer dezelfde ervaringen als toen: werk van een zeer begaafd man. De achteloosheid waarmee veel schilderijen gemaakt lijken te zijn, zullen misschien een aantal mensen ervan weerhouden deze te bewonderen. Ook zelf heb ik moeite met een aantal ervan (zoals De toeschouwer (nr 20) en De familie (nr 4); die doen me te weinig, geven mij althans de indruk dat er maar wat aangeklodderd is, en ook na herhaald kijken constateer ik dat ik (nog) niet rijp ben voor dit soort schilderijen. Maar de meeste tekeningen en schilderingen weerspreken — na aandachtige beschouwing — die schijnbare achteloosheid. De vele ogen die steeds te zien zijn (Arion wees daar ook al op) doen niet vreemd aan; de anders dan normaal menselijke figuren, de dieren, de vruchten roepen een werkelijkheid op bij de beschouwer die het best te vergelijken is met de zuiverheid en de puurheid van een onschuldig kind. Misschien komt zo'n reactie mede voort uit het feit dat men de schilder zelf ziet: zo'n grote man, zo'n rijzige gestalte, maakt die zo breekbare schilderingen? Wat mij zo bijzonder aanspreekt in dit werk, is de waarde en de waarachtigheid van wie zich voor honderd procent kan geven; veel schilderijen en tekeningen van Capricorne zijn het vastleggen / het fixeren van die ogenblikken.

Sommige schilderijen zijn te koop; Capricorne lijkt zijn geestes- kinderen angstvallig te bewaken! Niettemin moet opgemerkt worden dat de helft van de opbrengst van verkochte schilderijen bestemd is voor de zorg aan gehandicapte kinderen.

Deze tentoonstelling is de moeite waard en het is alleen maar jammer dat deze expositie maar tot de 20ste duurt; in het andere geval zouden leerlingen van middelbare scholen (die nu geplaagd worden met proefwerken en school- onderzoeken en straks een tussenvakantie hebben) onder begeleiding van hun tekendocent een uitstekende indruk kunnen krijgen van het werk van deze jongere broer van Marc Chagall. Men kan echter ook op eigen initiatief het Museum gaan bezoeken.

SYBREN PAUL

2

EERSTE GOUVERNEUR ARUBA

FELIPE BENITO TROMP:

Kort geleden werd de benoeming van Felipe Benito (Filipito) Tromp per 1 januari 1986 als eerste Gouverneur van het nieuwe Aruba een feit. Hieraan was een voordracht voorafgegaan die ieders goedkeuring kon wegdragen. Op 15 october 1917 op Aruba geboren kan de nieuwe gouverneur op een uiterst gevarieerde en indrukwekkende carriere bogen. Hij is gehuwd met Riselia Candelaria Gomez, uit welk huwelijk drie kinderen werden geboren. In 1932 beeindigde Filipito Tromp op Aruba zijn ULO en ging naar Nederland, waar hij gedurende vier jaar de gymnasiale opleiding volgde in Nijmegen gedurende vier jaar en vervolgens gedurende twee jaar de onderwijzersopleiding in Den Haag, alvorens een jaar lang zijn militaire dienstplicht te vervullen.

Tijdens de wereldoorlog studeerde hij voor zijn hoofdakte en werkte hij in Nederland. Het einde van de oorlog betekende ook zijn terugkeer naar Aruba in 1946, waar hij bij het katholiek onderwijs in dienst trad. In 1946 behaalde hij zijn L.O. Engels en twee jaar later zijn L.O Spaans. Uit deze jaren dateert ook zijn intrede in de Arubaanse politiek. Van 1949 tot 1951 was Felipe Tromp lid van de Antilliaanse Staten en van 1951 tot 1955 lid van de Arubaanse Eilandsraad en gedeputeerde. In 1951. 1952 en 1954 maakte hij deel uit van de Antilliaanse delegatie voor de Ronde Tafel Conferentie in Nederland, in 1953 en 1954 van de de Antilliaanse delegatie voor de onderwijsconferentie over het Onderwijs in het Caraibisch Gebied en tenslotte in 1954 ook van de delegatie voor de West Indische Conferentie in Puerto Rico.

Van 1955 tot 1958 gaf hij les aan de L.T.S en U.T.S. en van 1958 tot 1962 was hij Minister van Onderwijs. Daarna bekleedde hij de funktie van Onderwijsinspecteur op Aruba van 1975-1978. In die hoedanigheid woonde hij de Unesco-conferenties in Costa Rica, Mexico en Panama bij.

Van 1976 tot 1979 was hij lid van het College van Curatoren van de Hogeschool van de Nederlandse Antillen, terwijl hij in 1978 van een welverdiend pensioen ging genieten.

Zijn vele activiteiten strekken zich ook uit tot sociaal-cultureel terrein .Sedert 1965 is hij lid van het Cultureel Centrum Aruba en vanaf 1984 voorzitter van deze instelling.

Van 1979 tot 1984 was Filipito Tromp secretaris van de Stichting Prins Bernhard Fonds op de Antillen en vanaf 1984 voorzitter.

In 1977 werd hij voorzitter van de sectie Aruba van Cebemo. Bij de oprichting in 1980 werd hij voorzitter van Cede-Aruba en lid van Cede -Antiyas, waarvan hij vice-voorzitter is sedert 1984.

Het voorzitterschap van de Stichting Katholiek Onderwijs Aruba aanvaardde hij in 1979 en in 1982 van de Stichting Avond Havo Aruba. Sedert 1978 is hij lid van de Commissie Landsstudietoelagen. In 1980 werd Felipe Tromp lid van de Culturele Adviesraad voor het Koninkrijk en vanaf 1984 voorzitter van de Antilliaanse sectie hiervan. En alsof dit niet genoeg was is hij ook voorzitter van de Commissie Historisch Museum Aruba en als zodanig zorgde hij ervoor dat het Arubaans Museum vorig jaar zijn deuren officieel opende.

De heer F. B. Tromp

Tentoonstelling in CCC

LEVEN EN WERKEN VAN COLA DEBROT

WILLEMSTAD - Onder auspicien van het Cultureel Centrum Curacao zal in de periode van 11 t/m 24 oktober a.s. in het auditorium van genoemde stichting een tentoonstelling worden gehouden over het leven en werken van Cola Debrot.

De figuur Cola Debrot heeft in onze gemeenschap nauwelijks enige toelichting nodig. Afgezien van het feit dat hij de eerste Antilliaan was die de positie van Gouverneur van de Nederlandse Antillen heeft bekleed, is hij in de begin periode van het Cultureel Centrum Curacao, haar voorzitter geweest en later in Nederland vele jaren bestuurslid van de Stichting voor Culturele Samenwerking (Sticusa). Vooral op letterkundig gebied heeft Cola Debrot wereld vermaardheid verworven.

Het verzamelen van de vele tientallen unieke documenten, foto's, manuscripten, boeken en ander materiaal is verricht door de heer J.W. Bennebroek Gravenhorst. Het materiaal is voor een groot deel ter beschikking gesteld door hemzelf en voorts door Mevrouw Estelle Debrot-Reed. Daarnaast verschaften partikulieren (o.a. dr. J. Ph. de Palm) en instellingen (o.a. Sticusa en Het Letterkundig Museum) vele documenten. Bij elke foto en bij elk document vervaardigde de heer Bennebroek Gravenhorst een beschrijving. Uit de vele honderden stukken werd uiteindelijk een voorselectie gemaakt van rond de 300 stukken die de heer Bennebroek Gravenhorst samen met Sticusa catalogiseerde en ter beschikking stelde van het Letterkundig Museum.

De deskundigheid van deze laatste instantie heeft er toe geleid dat de huidige tentoonstelling zijn overzichtelijke en interessante vorm heeft gekregen.

Het is dan ook een bron van grote voldoening voor het Cultureel Centrum Curacao dat dankzij de zeer gewaardeerde medewerking van STICUSA, zij in de gelegenheid is deze bijzondere tentoonstelling over de literator Cola Debrot op Curacao te brengen.

Onder grote belangstelling – o.m. van Gouverneur Dr. René Römer -- vond gisteravond de officiele opening plaats van de expositie, namens het CCC-bestuur door de heer Ro de Palm.

WILLEMSTAD – Gisteravond vond, onder grote belangstelling in het CCC-gebouw te Emmastad, de officiele opening plaats van een tentoonstelling over het leven en werken van Cola Debrot. Foto: enige gasten bij foto's van Cola Debrot in zijn jonge jaren, links als student in Caracas en rechts als student in Utrecht.

Naspelen met de journalist

Wat voor spelletjes journalisten met hun schrijvende objecten spelen is niet altijd precies te achterhalen. Met het verder brengen van de waarheid lijkt 't mij in ieder geval weinig te maken te hebben. Laat 'ns kijken of we erin kunnen slagen in het geval van literair journalist H.M. van de Brink wél het een en ander bloot te leggen. Feit is dat de heer H.M. van den Brink in z'n interview met mij, dat Ñapa uit de NRC overnam, zich vooral op één van mijn boeken heeft geconcentreerd, *Dubbelspel* en heel in het bijzonder op één personage van dat boek, *Boeboe Fiel*, en daarbij weer op één aspekt van deze heer, zijn avonturen in Campo Alegre. De helft van het interview gaat daarover, compleet met beschrijving van een Boeboe Fiel achtig personage, die de ournalist in hetzelfde hotel ontmoet waar de Amerikaanse toerist logeerde, die in Campo Alegre verdwaalde. Doordat de andere boeken van de schrijver voor de journalist eigenlijk niet meetellen, lijkt hij voor hem dus eigenlijk alleen maar interessant als campo-ganger. Soort zoekt soort.

Het interview wordt dan ook zo ge-edit, zo versneden, dat er een tijdssprong ontstaat. De 16 jaar die er liggen tussen het moment van het schrijven van het boek en nu, worden in de gretigheid om Campo Alegre centraal te stellen, gewoon opgevreten. Precies wat advocaat Knoppel niet zo lang geleden ook uithaalde, door passages van een mijner boeken buiten context aan te halen, met de suggestie dat ze de dag tevoren geschreven waren. En te bedenken dat ik pas de laatste 4 jaar weer op Curaçao woon!

Toen de journalist op een gegeven moment zo ver ging om mijn point blank te vragen wat mijn vrouw van mijn Campo-gang vond, was de gedwongen vereenzelviging van mij en Boeboe Fiel compleet. Ik had hem uit de Boeboe Fiel-droom kunnen helpen door hem eenvoudig te wijzen op het feit dat ik, 18 jaar geleden, toen ik in Campo voorstudies voor Boeboe Fiel maakte, nog *helemaal niet getrouwd was*. Ik had dus helemaal met niemand dan met mijzelf rekening te houden.

Om twee redenen deed ik dat niet. Ten eerste was de vraag niet terzake. De journalist had zich immers niet gepresenteerd als een scribent voor een feministisch blad, belust bijvoorbeeld te ontdekken hoe schrijvers hun artistieke leven met hun privé-leven harmoniëren. Een niet op sensatie beluste journalist zou 't antwoord dus verder ook negeren. Voor het geval hij dat niet deed, gaf ik mijn journalist het meest clichématige antwoord aller tijden: "Mijn vrouw vindt het niet leuk." Over zo'n antwoord hoef je natuurlijk niet lang na te denken: Geen enkele vrouw vindt het leuk dat haar man hoerenkampen afloopt. Voor zo'n antwoord hoeft iemand zich niet duizenden kilometers te verplaatsen en duizenden guldens aan een plane-ticket uit te geven.

De tweede reden waarom ik op de vraag inging was, dat ik me bewust was dat hij mij in de rol van Boeboe Fiel had geduwd. En dat is nou het hele grappige: Een groot deel van mijn motivatie om aan *Dubbelspel* te werken was om de ondergang van Boeboe Fiel te schilderen, aan wie ik, toen ik het boek begon, ronduit een hekel had. Maar naarmate ik aan het boek werkte, en terwijl ik hem zelfs uitlachte tijdens het schrijven, kreeg ik hem lief. Ik heb geen moment getwijfeld aan de onherroepelijkheid van zijn lot en twijfel nu ook nog daar niet aan. Maar er is ook iets anders: Boeboe Fiel heeft mij van veel schijnheiligheid genezen. Ik antwoordde dus verder zoals Boeboe Fiel ook gedaan zou hebben indien iemand hem gevraagd zou hebben hoe Nora het vond dat hij naar Campo ging: (Boeboe zou er nog aan toe hebben gevoegd: Ik ga daarheen met mijn lichaam en niet met het hare!): "Hoe ze het vindt is dus haar probleem."

Daar had de journalist natuurlijk niet van terug. Je kunt nl. een hekel aan Boeboe hebben of niet, maar je kunt hem niet gemakkelijk met modieuze moraal- regeltjes in een hoek drijven. Echter, wat krijgen we? De journalist geeft zich niet gewonnen. De schrijver is nu plotseling geen hoerenlopende Boeboe Fiel meer, maar vrouwen- vererende en vrouwen- verdedigende **Janchi Pau**: 'Ik zei dat zijn houding me verbaasde, voor een schrijver die in zijn boeken meer dan eens laat weten dat hij vrouwen vereert, dat hij van hen hogere verwachtingen heeft dan van mannen.' De lezer zal daarna echter vergeefs zoeken naar het antwoord van Janchi Pau, want de journalist mist verder de clou. Janchi Pau antwoordt dus op de vraag naar aanleiding van het gedrag van Boeboe Fiel als volgt: het is voor een groot deel de schuld van de Antilliaanse vrouwen zelf dat hun mannen de hort op gaan, omdat veel vrouwen als moeder een bolwerk vormen met hun kinderen van wie ze — als bezit — zekerder menen te kunnen zijn tenslotte, dan van hun man. Dat zei Janchi Pau met een zekere instemming van Arion. De journalist raakt van z'n stuk omdat dit perspektief in **Dubbelspel** niet geopend was. **Er wordt daar geen poging gedaan Boeboe Fiel te verdedigen.** Z'n nieuwsgierige vraag naar het privé-leven van Boeboe Fiel, of de schrijver, is zozeer ernst geworden, dat hij die vraag en het antwoord erop wel au serieu moet nemen. Maar dat is dan zijn probleem!

Bovendien wordt hij ook de dupe van het feit dat hij mi n andere boeken niet au serieu wil nemen en mij met alle geweld wil vastpinnen aan dat ene aspect van dat ene boek. Omdat dat politiek het meest onschuldig lijkt. Omdat een figuur als Boeboe Fiel lijkt op het droombeeld en vooroordeel dat een blanke t.o.v. een neger soms wel lijkt te hebben. Omdat **Dubbelspel** dus betrekkelijk gemakkelijk lijkt. Voor luie geesten! Voor de luie geesten die volgens de roep van de Europese moraal mode willen dat de vrouwen heiligen zijn en de mannen beesten. Voor de mannen en vrouwen die weigeren Colombiaanse Estella Vilar te lezen, die de relatie man-vrouw beschrijft als één waarin de man door de vrouw geknecht wordt!

Waar ik maar mee wil zeggen, dat ik volgens mij noch Boeboe Fiel ben, noch Janchi Pau. En ook niet Sesa Lopes. Ik draag mijn boeken ook niet meer op 'aan vrouwen met moed', maar 'aan mensen met morele moed'.

Ik zal autobiografisch schrijvend Nederland zodoende blijven teleurstellen. Ik lijk op niemand uit mijn boeken. Niet eens op Julien.

De enige waarheid van mij als schrijver is dat ik mijn personages op den duur opeet en daaruit een nieuw soort zelf maak. Mijn personages komen dus niet uit mij, maar ik uit mijn personages.

FRANK MARTINUS ARION

Grand Prix van de Antilliaanse literatuur

Formule Debrot

Gisteravond werd in het gebouw van het Cultureel Centrum Curaçao aan de Koninginnelaan door de heer Ro de Palm, die in zijn openingswoorden nog even mediteerde over een vertaling in het Papiaments van "Mijn zuster de negerin" een tentoonstelling geopend over het leven en de werken van de schrijver van die novelle: Cola Debrot. Debrot, die we rustig de vader en de moeder van de Antilliaanse literatuur mogen noemen. Als een vader heeft hij gedichten en novellen op de wereld gezet, als een moeder heeft hij de Antilliaanse literatuur gekoesterd, bijvoorbeeld door zijn eigen C.C.C.-werk, zijn activiteiten voor de Sticusa en door middel van een artikel als "Verworvenheden en leemten van de Antilliaanse literatuur", dat opgenomen is in de bekende Römerbundel: "Cultureel mozaïek van de Nederlandse Antillen"; en niet te vergeten zijn redacteurschap van de "Antilliaanse Cahiers".

De Gideonsbende die zich had losgemaakt van het motorisch geweld van de buitenwereld kon een tentoonstelling bekijken die georganiseerd is door Sticusa, in samenwerking met het Letterkundig Museum en Documentatie centrum in Den Haag en die met vitrines en al rondreist. Na de tentoonstellings- periode op Curaçao van 14 tot 25 oktober zal de expositie ook te zien zijn op Aruba en Bonaire. Een en ander vindt plaats onder begeleiding van de heer Roubos van de Sticusa.

De tentoonstelling die eerder in Nederland te zien is geweest (vgl. het verslag van Jos de Roo in de Amigoe van 23 mei 1985) is chronologisch opgezet. Van het schilderij en de stemmige foto van het geboortehuis van Debrot op Bonaire komt men langzaam maar zeker bij de laatste foto van de schrijver die hem laat zien als een vriendelijke, jeugdige grijsaard in het Rosa Spierhuis in Laren (Nederland).

Behalve de chronologische lijn zijn er nog andere waar te nemen, waarvan ik niet weet of ze allemaal bewust gelegd zijn. Er is bijv. de lijn die getrokken kan worden tussen de ogen van Debrot op het schilderij van Carel Willink van 1972, dat door Gouverneur Römer beschikbaar werd gesteld, en het uitvergrote bekende kwatrijn dat er links tegenover hangt:

Dec. 1969
Droevig eiland droevig volk
droevig eiland in de kolk
van de maalstroom van de maalstroom
droevig eiland zonder tolk

De oogopslag van Debrot op het schilderij en de echte Willink-sfeer ervan vullen het kwatrijn passend aan.

Het is trouwens jammer dat de twee andere Willink-schilderijen die wel op de oorspronkelijke tentoonstelling hingen hier niet aanwezig zijn. De visie van Willink past goed bij enkele titels van Debrot zoals "Bewolkt bestaan" en "Tussen grijze lijnen".

Het tragische van de gebeurtenissen waarop het geciteerde kwatrijn geïnspireerd is, komt heel geserreerd terug in een ander onderdeel van de tentoonstelling, iets wat tegen de achtergrond van de geschiedenis gaat werken als een object trouvé, als een Nieuwe Stijl- gedicht à la Cees Buddnigh'. Dat is het agendablaadje van dinsdag 24 februari 1970 waarop uitsluitend tijdstippen en zeer kort de werkzaamheden van die dag die voor Debrot toch zeer dramatisch moet zijn geweest, staan vermeld.

Een van de opvallendste elementen van de tentoonstelling is het zicht dat de bezoeker kan krijgen op het gemak waarmee Debrot zich een plaats wist te scheppen in het vooroorlogse culturele Nederland. De snelheid waarmee hij kennis gemaakt moet hebben met de belangrijkste namen, bijv. op schilderkunstig en literair gebied doet sterk denken aan de binnenkomst van die andere schrijver van buiten de dijken E. du Perron. Du Perron veroverde zich zijn plaats ook met het rabier van D'Artagnan maar Debrot had andere pijlen op zijn boog. Iets wat blijkt uit het verhaal dat hij het eens voor elkaar kreeg om een heel gezelschap Nederlandse kunstenaars een nachtclub in te loodsen door de portier van de stampvolle gelegenheid erop te wijzen dat het gezelschap helemaal uit het Caribisch gebied was gekomen, speciaal voor die club. Toen dat nog niet hielp moet Debrot in een zodanig wilde dans zijn uitgebarsten om zijn land van herkomst te tonen dat de portier hem maar zijn zin gaf "als hij maar rustig bleef zitten".

Een ander aspect van Debrot, goed zichtbaar dankzij foto's, brieven en ander materiaal, is het vermogen, waarschijnlijk eerder van de mens dan van de schrijver maar in ieder geval van de politicus om met mensen van verschillende signatuur om te gaan. We zien Debrot op een clowneske foto samen met een uitbundig lachende Vestdijk, en foto's van een lachende Vestdijk, die zijn er weinig. Ook kon Debrot omgaan met tegengestelde wezens als de (in die tijd nog niet zo) beroemde auteur H.F. Céline, die in een opdracht in "Mortà credit" Debrot omschreef als "le silencienx d'un etrange voyage" en het geweten van de Nederlandse literatuur uit het interbellum: Mennoter Braak. Ook kon Debrot optrekken met W.F. Hermans (van wie er een mooie foto ligt van Ascencion - Miraflores in "Mijn zuster de negerin) en samenwerken met Jacques de Kadt t.g.v. een serie lezingen over het existentialisme. Een filosofie waar Debrot zich diepgaand mee bezig heeft gehouden, dat kunnen lezen in het eerder genoemde artikel "Verworvenheden en leemten...".

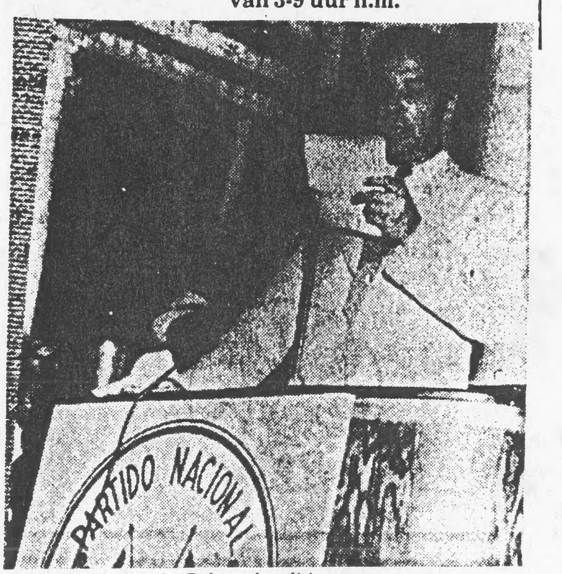
Een sfeervolle foto is nr. 13 van de expositie waarop we zien hoe Cola Debrot toegesproken wordt bij zijn afscheid als voorzitter van het C.C.C. in 1951. Op die foto staat ook Wim Bennebroek Gravenhorst. Dat is de man aan wie we het grootste deel van deze unieke tentoonstelling te danken hebben. Uit het door hem verzameld en ter beschikking gesteld materiaal dat aangevuld werd met materiaal van Estelle Debrot- Reed en Dr. J.Ph. de Palm, werd een interessant geheel geformeerd dat een waardig tegenwicht vormt voor het geluid dat elders de boventoon voert. Het is te hopen dat wanneer de Formule I op Curaçao komt het C.C.C. weer klaar staat, bijv. om Formule 1-auteur Arion op gelijke wijze te eren, want het is wel jammer dat schrijvers altijd dood moeten zijn, of heel oud om een goede tentoonstelling te krijgen. Het lijkt mij helemaal niet nodig zo lang te wachten.

KLAAS DE GROOT

De expositie is te bezichtigen op werkdagen vanaf 14 t/m 24 oktober 1985 van 10-12 uur v.m. en van 3-9 uur n.m.

— Debrot op jeugdige leeftijd

— Debrot als politicus